

Obsah

3 ÚČTOVNÍCTVO PODNIKU V PODMIENKACH TRHOVÉHO

<i>HOSPODÁRSTVA</i>	<i>2</i>
<i>3.1 Vzťah finančného, nákladového a manažérskeho účtovníctva a ich význam pre podnik.....</i>	<i>2</i>
<i>3.1.1 Finančné účtovníctvo.....</i>	<i>3</i>
<i>3.1.2 Nákladové (vnútro podnikové) účtovníctvo</i>	<i>3</i>
<i>3.1.3 Manažérske účtovníctvo</i>	<i>4</i>
<i>3.2 Funkcie účtovného informačného systému</i>	<i>4</i>
<i>3.3 Veľkosť informačného systému - závisí od veľkosti podniku.....</i>	<i>5</i>
<i>3.4 Postupnosť informačného systému.....</i>	<i>5</i>
<i>3.5 ÚČTOVNÉ SYSTÉMY U NÁS.....</i>	<i>5</i>
<i>3.6 PREDMET ÚČTOVNÍCTVA</i>	<i>6</i>

www.euroekonom.sk

3 ÚČTOVNÍCTVO PODNIKU V PODMIENKACH TRHOVÉHO HOSPODÁRSTVA

Nevyhnutnou zložkou podniku, ale aj každého ekonomického systému je účtovníctvo. Predstavuje uzavretú, vnútorne usporiadanú sústavu informácií, pomocou ktorej sa v peňažnom vyjadrení zisťuje, meria a hodnotí hospodárska činnosť podniku. Je primárne podnikovou disciplínou, vzniklo a vyvíjalo sa ako nástroj riadenia podniku a poskytuje informácie potrebné pre rozhodovanie manažmentu pri plánovaní, riadení aktivít podniku a ich kontrole. Má smerovať k maximálnej rentabilite vložených prostriedkov, ktorá vedie k prosperite a dlhodobej existencii podniku. Na strane druhej je funkciou účtovníctva zabezpečiť o podniku kvantitatívne informácie primárne finančnej povahy pre rôzne vonkajšie subjekty poverené uskutočňovaním rôznych rozhodovacích, kontrolných, regulačných a ďalších procesov, ktoré sú organickou súčasťou trhového mechanizmu a podmieňujú efektívne fungovanie vyspelej trhovej ekonomiky.

Pre vedenie účtovníctva môžu účtovné jednotky použiť prostriedky výpočtovej a inej techniky a technických nosičov dát alebo mikrografických záznamov; také vedenie účtovníctva musí byť v súlade s projektovo-programovou dokumentáciou podľa § 33 Zákona o účtovníctve.¹

3.1 Vzťah finančného, nákladového a manažérskeho účtovníctva a ich význam pre podnik

V súčasnej dobe sa v účtovnom informačnom systéme vymedzujú tri základné zložky, a to:

- finančné účtovníctvo,
- nákladové účtovníctvo a kalkulácie,
- manažérske účtovníctvo.

¹ Zdroj: Zákon o účtovníctve, č. 563/1991 Zb., časť 1.; § 4, odsek 4

3.1.1 Finančné účtovníctvo

Je základom celého podnikového účtovníctva. Poskytuje ucelený súbor informácií o podnikových aktívach, jeho dlhoch, vlastnom imaní, o nákladoch, výnosoch a o hospodárskom výsledku. Jeho forma a obsah sú dané ministerstvom financií. Predstavuje nepretržité zachytávanie všetkých obchodných prípadov účtovného obdobia, ktoré vyjadrujú vzťah podniku k externému svetu. Toto zachytávanie údajov sa uskutočňuje:

- *vecne*
- *systematicky*
- *časovo chronologicky*

Jeho výsledkom je *účtovná závierka* – súvaha, výkaz ziskov a strát a príloha. Poskytuje teda informácie o javoch minulých.

Výkazy finančného účtovníctva sú určené predovšetkým pre rôznych externých užívateľov. Sú to subjekty, ktoré majú finančné záujmy v danom podniku, ale i subjekty, ktoré majú voči podniku nepriame finančné záujmy, alebo vykonávajú kontrolu a reguláciu činností. Je právne upravené právnymi predpismi a musí rešpektovať a zohľadňovať všeobecne uznávané účtovné zásady a medzinárodné účtovné štandardy. Finančné účtovníctvo poskytuje informácie v pravidelných intervaloch. Spôsoby oceňovania sú upravené právnymi predpismi.

3.1.2 Nákladové (vnútropodnikové) účtovníctvo

Používa sa najmä pre *vnútropodnikové riadenie*. Potrebné informácie čerpá z finančného účtovníctva. Sleduje *náklady podľa druhu a miesta jeho vzniku*. Výkony sa evidujú ako výnosy. Porovnaním vnútropodnikových nákladov a výnosov získavame vnútropodnikový výsledok hospodárenia. Rovnako ako finančné účtovníctvo, poskytuje informácie o javoch minulých. Zameriava sa na všetky náklady v podniku a na vyjadrenie hospodárnosti. V súčasnosti nie je právne upravené.

3.1.3 Manažérske účtovníctvo

Má zásadný význam pre podnik. Zaoberá sa aj informáciami, ktoré presahujú rámec podniku. Malo by byť dokonale prepojené s celým informačným systémom riadenia podniku. Obsah manažérskeho účtovníctva tvorí súbor rôznorodých informácií potrebných pre efektívne riadenie. Jeho úlohou je poskytovať informácie pre finančné účtovníctvo, informácie o nákladoch, výnosoch, rentabilite výkonov, informácie pre cenovú tvorbu a cenovú kontrolu. Výkazy a správy manažérskeho účtovníctva sú určené pre manažment podniku, ktorý na základe nich uskutočňuje rozhodnutia. Manažérske účtovníctvo nie je právne upravené. Platí zásada, že používa takú mernú jednotku, ktorá najlepšie a najúčelnejšie vystihuje daný prípad. Teda okrem peňažných jednotiek sa často používajú aj pracovné hodiny, tony, kusy a pod. Manažérske účtovníctvo by malo poskytovať len také informácie, ktoré sú potrebné pre uskutočnenie rozhodnutí do budúcnosti. Zachytáva len tie náklady, ktoré sú nevyhnutné pre potreby rozhodovania. Zameriava sa na zisťovanie efektívnosti.

Informácie manažérskeho účtovníctva musia mať aj kvalitatívne charakteristiky:

- *relevantnosť* (vlastnosť predvídať budúcnosť a poskytovať spätnú väzbu),
- *objektívnosť* (preukázateľnosť, overiteľnosť, nestrannosť),
- *včasnosť* (sú dostupné vždy vtedy, keď ich je potreba),
- *zrozumiteľnosť* (jasnosť, logické, prehľadné),
- *porovnateľnosť* (napr. medzi podnikmi).

Manažérske účtovníctvo tvorí základ manažérskych informačných systémov, ktoré slúžia na operatívne riadenie.

3.2 Funkcie účtovného informačného systému

Zároveň sú aj funkciami účtovníctva. Jedná sa o nasledovné funkcie:

- *dokumentačná* – každý jednotlivý prípad v účtovníctve musí byť zdokladovaný (tovar, množstvo, cena) – kúpa i predaj
- *informačná* – poskytuje informácie pre všetkých užívateľov (vlastníci, manažéri, zamestnanci, veritelia, banky)
- *kontrolná* – z nej vyplýva rentabilita/hospodárnosť

- *základňa pre rozhodovanie* – skúma, či boli splnené ciele a z toho vyplývajúce ďalšie rozhodnutia.

3.3 Veľkosť informačného systému - závisí od veľkosti podniku.

3.4 Postupnosť informačného systému

- 1) zber informácií,
- 2) záznam a roztriedenie informácií,
- 3) analýza a rozbor informácií,
- 4) komunikácia, t.j. odovzdanie informácií užívateľom, ktorí ich potrebujú.

3.5 Účtovné systémy u nás

Môžu byť organizované týmito spôsobmi:

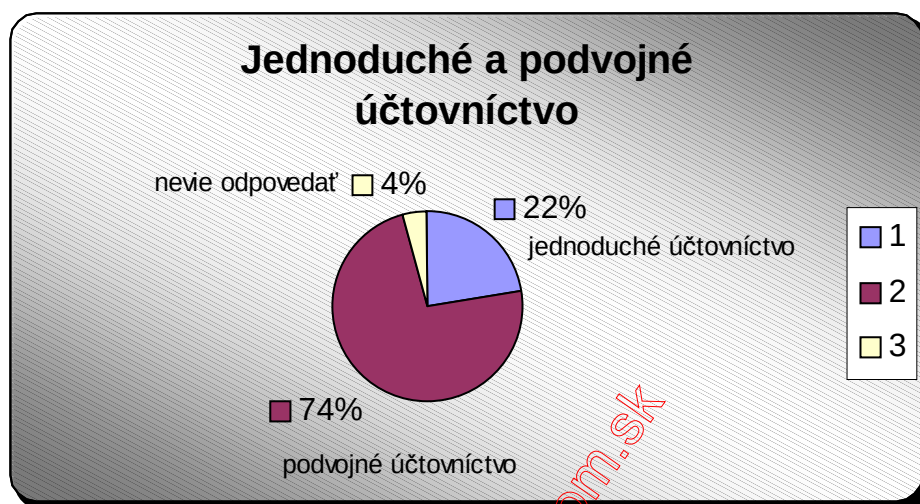
- 1) zachytenie príjmov a výdavkov,
- 2) jednoduché účtovníctvo,
- 3) podvojný účtovníctvo.

Aby sme mali prehľad o tom, do akej miery sa využíva ekonomický softvér na kontrolu finančného hospodárenia firmy, bol zrealizovaný prieskum používania ekonomických softvérov v malých a stredných firmách na Slovensku bez ohľadu na predmet podnikania. Jednotlivé firmy boli oslovené prostredníctvom elektronickej pošty (e-mail). Adresy firiem som vyhľadávala prostredníctvom slovenských vyhľadávačov ako sú: www.zoznam.sk, www.superzozam.sk, www.surf.sk, www.infobank.sk, www.slovedit.sk.

Prostredníctvom horeuvedených vyhľadávačov som oslovila takmer 450 firiem. Každéj firme som zaslala dotazník, potvrdenie o zatajení údajov a sprievodný list, v ktorom bolo uvedené všetko podstatné – moje meno, adresa, škola, dôvod, pre ktorý uvedený dotazník potrebujem, poďakovanie za vyplnenie a odoslanie dotazníka.

Možno povedať, že väčšina malých a stredných firiem na Slovensku buď vôbec nepoužíva žiadnu formu evidencie, jednoduché účtovníctvo používa 22% a v podvojnej sústave účtuje 74% respondentov.

OBRÁZOK 4 POUŽÍVANIE ÚČTOVNÍCTVA

3.6 Predmet účtovníctva

Účtovné jednotky účtujú v sústave podvojného alebo jednoduchého účtovníctva o stave a pohybe majetku a záväzkov, o rozdiel majetku a záväzkov (u podnikateľov čisté obchodné imanie), o nákladoch a výnosoch alebo výdavkoch a príjmoch a o výsledku hospodárenia.² Prostredníctvom dotazníkov som zistila, že väčšina ekonomických softvérov disponuje základnými modulmi ako sú faktúry, objednávky, skladové hospodárstvo, pokladňa, banka, personalistika a mzdy, odpisy. Niektorí respondenti považovali svoj ekonomický softvér za neúplný. Medzi najčastejšie sa vyskytujúcimi chýbajúcimi agendami boli tieto: riadenie výroby, doprava, kalkulácia zákaziek, rezervy, zahraničné pracovné cesty, saldokonto, kurzové rozdiely, drobný hmotný investičný majetok, elektronický platobný styk, výrobné postupy, podpora pre ISO 9000, platobný kalendár, obchod a registračná pokladňa.

² Zdroj: Zákon o účtovníctve, č. 563/1991 Zb., časť 1.; § 2